

תְּשֻׁלוֹם דְּקָפָל – תשלום הכפל בלבד הם משלמים, אבל את הקרן משלם הגנב.
שנינו במשנה: **עָנָב וְהַקְדִּישׁ וְאַחֵר כֶּךָ מִכָּה וּמִכָּר כו'**, ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה:
אָמְרִי – הקשו בני הישיבה, **בְּשִׁלְמָא אֲמַיְתִיחָא** מוכן שלא מחייב לשלם, משום דכי **קָא מִכָּה דְּהַקְדֵּשׁ קָא מִכָּה** ולא דְּמִרְיָה קָא מִכָּה שבשעה שטבח היה השור של הקדש, ונמצא שלא טבח שור של הבעלים, ופטרם מלשלם על הטביחה, **אֱלָא יִקְשָׁא, אֲהַקְדֵּשׁ לִיתְחִיב** – על עצם מה שהקדיש את השור והוציאנו מרשות הבעלים לרשות ההקדש, יש לו להתחייב ארבעה וחמשה כמו אם היה מוכר השור לאדם אחר, ומה לי אם מְכָרוּ לְהִדְיוֹת ומה לי אם מְכָרוּ לְשִׁמְיָם – להקדש, הלא בשניהם הוא מכירה המחייבת בארבעה וחמשה.
מתרצת הגמרא: **הָא מַנִּי** – משנה זו מי שנה אותה, **רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָא, דְּאָמַר קְדָשִׁים שְׁתֵּיב בְּאַחֲרִיתוֹן בְּרִשְׁוֹתֵיהּ דְּמִרְיָה קְרִימִי** – שקדשים שתייבים עליהם הבעלים אחריות, הרי הם כממנון משום שהם 'גורם לממון', שהרי אם נגנבה בהמה הזו הייביים להביא אחרת, ועתה שלא נגנבה ובהמה זו קרבה נפטרו מלהביא בהמה אחרת, וסובר רבי שמעון שכל דבר ה'גורם לממון' הרי הוא כממנון, ולכן שור זה שגנבו הגנב והקדישו לנדרו, לא יצא מרשות הבעלים לרשות ההקדש, ואינו כמכירה גמורה להתחייב עליה ארבעה וחמשה.
הגמרא מקשה על תירוצו זה: **הָא מְדַסִּיפָא** – הרי ממה שהסיפא של המשנה **רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּרִי**, שהרי שנינו בסופא 'רבי שמעון אומר קדשים שחייב באחריותם משלם ארבעה וחמשה ושאינו חייב באחריותם פטור', ומבואר שהרישא **לֹא רַבִּי שְׁמַעוֹן** היא אלא כדעת רבנן הסוברים שאף קדשים שחייב באחריותם אינם ממון הבעלים, ושוב יקשה מדוע אין הגנב משלם ארבעה וחמשה על עצם ההקדש שהוא כמכירה.
הגמרא מתרצת באופן אחר: **אֱלָא, הָכָא בְּמַאי עֲסָקִינוּ, בְּקְדָשִׁים קְלָיִים** – באופן שהגנב הקדיש את השור לקדשים קלים, כגון לקרבן שלמים, **וְאֵלֶּיבָא דְּרַבִּי יוֹסִי הַגִּלְגִּילִי** – והמשנה כדעת רבי יוסי הגלילי היא, **דְּאָמַר קְדָשִׁים קְלָיִים מְמֹון בְּעָלֵיהֶם** הוא לכל דבר, ואף לקדש של אשה, עד שטשטש, ולכן בְּרִשְׁוֹתֵיהּ קְרִימִי – אף הגנב שהקדיש השור לקדשים קלים, לא יצא מרשות הבעלים בכך, ואין הקדש זה כמכירה להתחייב עליו ארבעה וחמשה.
מקשה הגמרא: **אֲפָל** אם אכן הקדישה לְקְדָשִׁי קְדָשִׁים וכגון לעולה, **מַאי יְדִידָה דִּינָה** משמע שִׁמְשָׁלֵם תְּשֻׁלוֹמֵי ד' וְחִמְשָׁה על עצם ההקדש, שאף לרבי יוסי הגלילי קדשי קדשים ממון גבוה הם, ואם כן יקשה, **אֲהַתֵּיב רִישָׁא** – עד ששינינו במשנה לעיל, שאם עָנָב וּמִכָּה וְאַחֵר כֶּךָ דְּהַקְדֵּשׁ מְשָׁלֵם תְּשֻׁלוֹמֵי ד' וְח' על הטביחה, משום שכבר נתחייב על הטביחה לפני שהקדיש, מדוע הוצרכה המשנה לחלק בין אם היתה הטביחה לפני ההקדש או לאחריה, לִיפְלוג וְלִיתֵינָה בְּדִידָה – היתה יכולה לחלק אף באופן זה של הסיפא שהטביחה היתה לאחר ההקדש, ולחלק כך, מִכָּה דְּמִרְיָה אֲמֹנִירִים שאם טבח לאחר ההקדש אינו משלם ארבעה וחמשה, בְּקְדָשִׁים קְלָיִים, וברבי יוסי הגלילי שממון בעלים הם, אֲפָל בְּקְדָשִׁי קְדָשִׁים, מְשָׁלֵם תְּשֻׁלוֹמֵי אַרְבַּעָה וְחִמְשָׁה. וממה שלא חילקו כן, משמע שבכל אופן אינו חייב על ההקדש ואף בקדשי קדשים, ושוב יקשה מדוע אכן אינו חייב.
הגמרא חוזרת בה ומתרצת באופן אחר: **אֱלָא לְעוֹלָם לֹא שְׁנָא קְדָשִׁי קְדָשִׁים וְלֹא שְׁנָא קְדָשִׁים קְלָיִים** אינו חייב ארבעה וחמשה על עצם ההקדש, ודְּקִנְשָׁא לָךְ מדוע אינו נחשב כמכירה, שהרי מַח לי אם מְכָרוּ לְהִדְיוֹת ומה לי אם מְכָרוּ לְשִׁמְיָם, יש לחלק ביניהם, שכן בְּמִכְרוּ לְהִדְיוֹת, מַעֲקֵרָא – מתחילה קודם שמכרו היה השור נקרא 'תוֹרָא דְּרֵאוּבִן' – שורו של ראובן, כלומר הגנב שהקדישו, וְהַשְׁתָּא לאחר שמכרו, נקרא השור 'תוֹרָא דְּשַׁמְעוֹן' – שור של שמעון הלוקח, וכיון שנשתנה שמו הרי זה מכירה גמורה וחייב ארבעה וחמשה, אך בְּמִכְרוּ לְשִׁמְיָם – כלומר כשהקדישו, לא נשתנה שמו וזהו תְּשֻׁלוֹמֵי דְּקָפָל – תשלום הכפל בלבד הם משלמים, אבל את הקרן משלם הגנב.

השור בכך, שכן **מַעֲרָא** - קודם ההקדש היה נקרא **תֹּרָא**
רְאִיבֹן, וְהִשְׁתָּא - ואף עתה לאחר ההקדש עדיין נקרא **תֹּרָא**
רְאִיבֹן, אלא שנקרא 'עולת ראובן', ומכל מקום אינו נקרא 'שור'
של הקדש, ולכך אין ההקדש כמכירה גמורה שיוצאת מרשותו
לגמרי, ואינו חייב על ההקדש ארבעה וחמשה:
שנינו במשנה: **רְבִי שְׁמֵעוֹן אוֹמֵר** וְכו' קדשים שחייב באחריותם
משלם תשלומי ארבעה וחמשה, ושאינו חייב באחריותם פטור;
ומבינה הגמרא שראו חכונת רבי שמעון שבקדשים שחייב
באחריותן חייב על הטביחה, שהרי מכל מקום יאל השור מרשות
הבעלים הראשונים, ואינו טובח את שור הבעלים להתחייב עליו,
אלא סובר רבי שמעון שעל עצם ההקדש יש לחייבו ארבעה
וחמשה, לפי שההקדש חשוב כמכירה. ועל ביאור זה **אָמַר** -
הקשר בני הישיבה, נהי - אף אם נאמר, דְּכִכֵּר רְבִי שְׁמֵעוֹן מַה לִּי
מְכָרִי לְהַרְיוֹט מַה לִּי מְכָרִי לְשִׁמּוֹס, ולכך חייב על עצם ההקדש,
עדיין **אִפְסָא מִיַּעַי** ליה - היה לו לומר הדין להיפך, שְׁקָדְשִׁים
שְׁחֵיבִי בְּאַחֲרֵייתָן פְּטוֹר מִתְּשֻׁלְמִי אַרְבַּע וְחֲמִישָׁה, משום דְּאִתֵּי
לָא נֶפֶץ מְרֻשּׁוּתֵיהּ - שלא יצאה הבמה מרשותו, לפי שגורם
לממון הוא, אך בקדשים שְׁאִינוֹ חֵיב בְּאַחֲרֵייתָן חֵיב, משום דְּמִסְכָּן
לִיה מְרֻשּׁוּתֵיהּ - שבהקדש זה יצאה לגמרי מרשות הבעלים, שכן
אף אינו 'גורם לממון', ואילו במשנה אמר רבי שמעון להיפך.
אָמַר - תייצו בני הישיבה, אכן באופן המבואר ברישא שהגב
הקדש את השור, סובר רבי שמעון שאין לחייבו כלל על עצם
ההקדש ואף בקדשים שאינו חייב באחריותם, וכמו שנתבאר לעיל
שעדיין שם הבעלים על עול ההקדש. ורְבִי שְׁמֵעוֹן אִמְלִיתָא אַחֲרֵייתָן קָא
- מדבר על אופן אחר שנתב במשנה לעיל, וְהָכִי קִתְּנִי, ששנינו
לעיל (סב): **אִין הַנוֹנֵב אַחֵר הַגֹּנֵב מִשְׁלֵם תְּשֻׁלְמִי ד' וְה' -** הגונב שור
ובא אחר וגנבו ממנו וטבח או מכר, אינו משלם תשלומי ארבעה
וחמשה, וְכֵן מִתְבָּאר מִדִּין זֶה, שאף הַגֹּנֵב בַּהֲמַת הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית
הַבְּעָלִים שֶׁהַקִּדְשִׁיהּ וְלֵאחֲרַי מִכֵּן טִבַּח אוֹ מִכֵּר, אף הוא פְּטוֹר עַל
הַטְּבִיחָה וְהַמְכִּירָה, וּמֵאִי מַעֲסָא, לפי שנאמר (שמות כב ו) לַעֲנֹךְ
תְּשֻׁלְמִי כֹפֶל וְגֹנֵב מִבֵּית הָאֵשׁ אִם יִמָּצָא הַגֹּנֵב יִשְׁלֹם שְׁנָיִם, ויש
לדרוש שרק כשגנב 'מבית האיש' כלומר הבעלים, משלם תשלומי
כפל, כפל כשגנב מִבֵּית הַקֹּדֶשׁ, וכיון שאינו חייב בכפל אינו חייב
על טביחה ומכירה, שבמקום שאין כפל אין חיוב ארבעה
וחמשה. ועל אופן זה נאמר כאן, רְבִי שְׁמֵעוֹן אוֹמֵר, יש לחלק בדין
זה של גונב בהמת הקדש מהבעלים, שְׁקָדְשִׁים שְׁחֵיבִי בְּאַחֲרֵייתָן,
חֵיבִי הַגֹּנֵב תְּשֻׁלְמִי כֹפֶל וְאַרְבַּעַה וְחֲמִישָׁה, וּמֵאִי מַעֲסָא, משום
שעדיין קִרְיָא בֵּיה - בקדשים אלו וְגֹנֵב מִבֵּית הָאֵשׁ, משום שהם
'גורם לממון' וחשובים כממון הבעלים. וְקִדְשִׁים שְׁאִינוֹ חֵיבִי
בְּאַחֲרֵייתָן, פְּטוֹר מִכֹּפֶל וְאַרְבַּעַה וְחֲמִישָׁה, משום דְּלֹא קִרְיָן בֵּיה
בַּקִּדְשִׁים אֲלוֹ וְגֹנֵב מִבֵּית הָאֵשׁ, אלא 'מבית הקדש', שהרי אינם
'גורם לממון' לבעלים.
הגמרא מקשה על ביאור זה: מְכָרִי - הרי שְׁמֵעוֹן לִיה לְרְבִי שְׁמֵעוֹן
דְּאָמַר לגבי גנב ששחט בהמה ונמצאת טריפה (לעיל ע), שפטור
עליה מתשלומי ארבעה וחמשה, משום ששְׁחִיחָה שְׁאִיתָה רְאוּיָה
לאכילה לֹא שָׁמָּה שְׁחִיחָה, ואם כן קִדְשִׁים נְמִי - אף גנב שטבח
קדשים, הרי שְׁחִיחָה שְׁאִיתָה רְאוּיָה לאכילה היא, שהרי קדשים
שנשחטו חוץ לטבחוקם, דיינינו חוץ לעזרה, אסורים באכילה, ומדוע
שחייב כאן על טביחת קדשים שחייב באחריותם.
מתרצת הגמרא: **בִּי אָמַר** - שכאשר רב דִּימִי מארץ ישראל, אָמַר
בשם רבי יוחנן, לתרץ, שבאן מדובר בְּשֹׁחֵט תַּמִּימִים מִבְּפִנִּים לֶשֶׁם
בְּעָלִים - ששחט הגנב את הבמה כמו שהיא תמימה בלא מום,
בתוך העזרה לשם הבעלים, והיינו שהקרבת הוקרב כדין ושחיטה
ראויה היא, ולכך מחייב רבי שמעון על שחיטה זו.
הגמרא מקשה על תירוץ זה: וְהָרִי כִשְׁשָׁחט בִּאֹפֶן זֶה, הוֹרָה קֶרֶן
לְעָעִלִים - הרי זה כמו שהחזיר את הגניבה לבעליה, שכיין
שהקריבה הגנב לשם, הרי זה כמו שהחזירה להם, וגנב שהחזיר
את הגניבה לפני שאבא עדים אינו משלם כפל וארבעה וחמשה.
אָמַר רבי יצחק בר אבין, באו מדובר בְּשֹׁחֵט הָרֵם לֵאחֲרַי הַשְׁחִיטָה
וְהָרִי כִשְׁשָׁחט בִּי אֵינוֹ, באו מדובר בְּשֹׁחֵט הָרֵם לֵאחֲרַי הַשְׁחִיטָה

המשך ביאור למסכת בבא קמא ליום שני עמ' א

1 ולא נזרק על המזבח כדינו, ונמצא שלא עלה הקרבן לבעלים לשם
2 חובתם, ולא חזרה הגניבה אליהם, ולכך צריך הגנב לשלם. ומכל
3 מקום כיון שהיתה השחיטה כדין שחיטה ראויה היא, וחייב עליה
4 ארבעה וחמשה.
5 תירוץ נוסף בשם רבי יוחנן: פִּי אֱתָא רַבִּין מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אָמַר בִּשְׁם
6 רַבִּי יוֹחָנָן לְתַרוּץ, שְׂכָאן מְדוּבָר בְּשׁוֹחֲטֵי תְּמִימִים בְּפָנִים שְׁלֵא לְשֵׁם
7 בְּעָלִים – ששחט את הקדשים בתוך העזרה כדינם, אך לא שחטם

8 לשם הבעלים, ואמנם הקרבן כשר ומותר באכילה, אך לא עלה
9 לבעלים לשם חובתם, וכמבואר במשנה (זבחים ב.) 'שכל הזבחים
10 שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובתן',
11 ולכך שחיטה ראויה היא אך לא חזרה הגניבה לבעלים שהרי
12 צריכים להביא קרבן אחר לנדרם, ולכך חייב לשלם כפל וארבעה
13 וחמשה.

בבא קמא דף עו עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שני) קצו

29 קודם שנזרק דמו על המזבח ביום, הרי הוא איסור הנאה שאינו
 30 מְטַמָּא טומאת אוכלין, אך אם נאסר ב'לינה' לאחר זריקה, הרי זה
 31 מְטַמָּא טומאת אוכלין, שכיון שנזרק דמו והיה מותר באכילה, ירד
 32 עליו תורת אוכל באותה שעה, ואף שנאסר לאחר מכן אינו עולה
 33 ממנו. וכן נאמר לו – ומקובל בידינו בביאור הברייתא, שפאי' לו לפני
 34 זריקה, אין הכוונה שלן לפני זריקת הדם על המזבח ממש, אלא
 35 קודם שְנִרְאָה לזריקה – קודם שהיתה אפשרות כלל לזרוק את
 36 הדם, שדווקא באופן זה אינו מטמא טומאת אוכלין, וכן מה שאמר
 37 'לו לאחר זריקה', לאו דווקא אם אכן נזרק הדם על המזבח, אלא
 38 אף אם לו לאחר שְנִרְאָה לזריקה – לאחר שהיתה אפשרות לזרוק
 39 את הדם, אף אם בפועל לא נזרק הדם, די בכך בכדי שיטמא
 40 טומאת אוכלין.
 41 ומבארת הגמרא: קודם שְנִרְאָה לזריקה לו, פאי' הוא – מהו אופן זה,
 42 דלא הוּא שְהוּת ביום לְמִזְרְקָה – שלא היה די זמן ביום שבו נשחט
 43 הקרבן להספיק לזרוק את הדם, משום דְשִׁחְטִיָּה – ששחטו סמוך
 44 לְשִׁקְיעַת הַחֶמֶה, ולכן אינו מְטַמָּא טומאת אוכלין. ומה שאמר שאם
 45 לאחר שְנִרְאָה לזריקה לו הרי הוא מטמא בטומאת אוכלין, היינו
 46 באופן דְהוּא שְהוּת ביום לְמִזְרְקָה – שהיתה שְהוּת ביום שנשחט
 47 להספיק לזרוק את הדם, וכגון שלא נשחט כל כך סמוך לשקיעת
 48 החמה, ולכן מְטַמָּא טומאת אוכלין, אף אם בסופו של דבר לא
 49 נזרק הדם באותו יום ומשום כך נאסר הבשר, שכיון שהיה ראוי
 50 לזרוק את הדם והיה מותר באכילה, ירדה עליו בכך תורת אוכל.
 51 אֲלֵמָּא מבואר מכאן, שסובר רבי שמעון כל העומד לזרוק בְּרוּק
 52 דְמֵי, ולכן נחשב הבשר כמו שכבר נזרק עליו הדם וראוי לאכילה,
 53 אף שבפועל לא נזרק עליו ולא הותר באכילה.
 54 וְכָל הָעוֹמֵד לְפָדוֹת בְּפָדוֹי דְמֵי, יש ללמוד מְדִתְנָא, רבי שמעון
 55 אומר,

1 תירוצו נוסף מדוע אין השחיטה 'שחיטה שאינה ראויה': וְיִישׁ לְקִישׁ
 2 אָמַר, כאן מדובר בְּשִׁחְטָה פְּעִילִי מוּמִין בְּחוּץ – בבהמה בעלת מום
 3 ששחטה הגנב מחוץ לעזרה כדינה, ולכן שחיטה ראויה היא וחייב
 4 עליה ארבעה וחמישה.
 5 רבי אלעזר מקשה על התירוצים שהזכירו לעיל: תְּהֵי כָּה – דיין
 6 בתירוצים אלו רבי אֶלְעָזָר והקשה, לרבינן בשם רבי יוחנן קשה, וכי
 7 שְחִיטָה לבדה מְתַרְתּוּ הקרבן באכילה, וְהֵלֵא זְרִיקָה של הדם כדין,
 8 היא זו שְמִתְרָת, ולפני הזריקה אסור עדיין לאכול מבשר הקרבן,
 9 ואם כן בשעת השחיטה עדיין שחיטה שאינה ראויה היא. וְלִישׁ
 10 לְקִישׁ קשה, וכי הִשְחִיטָה מְתַרְתּוּ, וְהֵלֵא הַפְדִּיָּה היא זו שְמִתְרָת,
 11 ובשעת השחיטה קודם שפדו את הקרבן, עדיין שחיטה שאינה
 12 ראויה היא.
 13 מתרצת הגמרא: אִישְׁתַּמְיַתִּיה – נשמת מרבי אלעזר הא דרבי
 14 שְמַעוֹן – מה שאמר רבי שמעון, 'כָּל הָעוֹמֵד לזרוק בְּרוּק דְמֵי' – כל
 15 דם העומד להיזרק, דינו כאילו כבר נזרק, וְכָל הָעוֹמֵד לְפָדוֹת
 16 בְּפָדוֹי דְמֵי' – וכל בהמה העומדת להיפדות, דינה כאילו כבר
 17 נפדתה. ולכן אף שעדיין לא נזרק הדם ולא נפדתה הבהמה,
 18 שחיטה ראויה היא.
 19 הגמרא מביאה היכן מצאנו שאמר רבי שמעון כן: 'כָּל הָעוֹמֵד
 20 לזרוק בְּרוּק דְמֵי', יש ללמוד ממה דְתֵנָּא לגבי טומאת אוכלים, רבי
 21 שְמַעוֹן אָמַר, יֵשׁ נוֹתֵר שְהוּת מְטַמָּא טומאת אוכלין – אותם קרבנות
 22 הנפסלים באכילה ובהנאה אחר שעבר עליהם לילה אחת, יש
 23 פעמים שאף שנאסר הבשר מכל מקום הוא מטמא בטומאת
 24 אוכלין, שאם יגע בו שרץ יהיה טמא ואם יגע בו אחר כך אוכל
 25 אחר יטמא. וְיֵשׁ נוֹתֵר שְכִיּוֹן שנאסר בהנאה אינו מְטַמָּא טומאת
 26 אוכלין, כדין איסורי הנאה לדעת רבי שמעון שאינם חשובים
 27 אוכל.
 28 ומבארת הברייתא: בְּיָצֵד, אם לו לפני זריקה – אם נאסר ב'לינה'